

ACCENTE TEOLOGICE

† DANIIL ARHIEREUL

THEOLOGICAL ACCENTS

Abstract: The moment is our gift. Life is made up of a lot of time packs, full of eternity moments. Every moment should be received, lived, filled with sense and meaning, and lit by prayer. The Hesychast Orthodox Prayer fills to the fullest extent, warms, ignites and flames the golden Cup gem of every moment in our earthly and Christian life. Each moment has its infinite value, that is why a man, a Christian, a clergyman or a monk is bound to connect, bind and hang every moment of his life by faith, hope and love, humility, repentance and weeping, of God's eternity, for eventually God's eternity will call to judgment and judge the moments of our life, separating them as the shepherd breaks up the lambs from the goats.

Keywords: theological, accents, life, moment, eternity

1. Existența și existentul: Existența cuprinde în acolada ei totalitatea existențelor care au existat, există și vor exista. Dumnezeu este Existentul care există veșnic, fără de început și fără de sfârșit. Dumnezeu dă sens, rost și dimensiune existenței. Dumnezeu este Existentul prin excelență. Existența este tronul prezenței lui Dumnezeu. Existența definește pe Dumnezeu Cel veșnic existent, dar și existențele care au un început fiind create în timp, iar cele mai multe, și un sfârșit. Îngerii și sufletele oamenilor sunt existențe nemuritoare. Unele existențe pot fi și sunt efemere; altele au o existență mai lungă în timp și în spațiu. Dumnezeu există de dinainte de-a exista lumea; lumea există de dinainte de-a exista omul; iar omul există prin voința și iubirea lui Dumnezeu în lume și în nemurire. Existențele derivă din existență, iar existența se exprimă, se manifestă și se multiplică prin existențe. Existențele sunt darul Existenței. Existența este spațiul existențelor, durata lor, izvorul și pânza lor freatică. Existențele dau colorit și diversitate existenței, iar existența dă numitor comun existențelor. Raportul dintre existență și existențe poate fi cel dintre Creator și creaturi, sau dintre Dumnezeu și lucruri sau fapte. Atât existențele efemere, cât și cele nemuritoare atârnă de Existență. Existența menține în viață

existențele, le dă contur, sens și le transfigurează când va fi „un cer nou și un pământ nou”. Atunci existențele se vor întoarce în Existență „și Dumnezeu va fi totul în toți”. Existența cuprinde și adună la sânul său existențele, iar existențele se alăptează din existență, care le hrănește și le menține în viață. Existența este o stare fericită. Existențele sunt într-o stare fericită, dar prin păcat, unele existențe ajung în stare nefericită, care pentru îngerii căzuți este veșnică, iar pentru oameni poate fi recuperatorie, prin Iisus Hristos Cel mort și Înviat. Existentialul tinde neîncetat spre Existență și existențele aduc slavă sau doxologie Existenței.

2. Creat și Necreat, văzut și Nevăzut, Ascuns și descoperit: Creat înseamnă lumea văzută și nevăzută, iar necreat este Dumnezeu sau firea dumnezeiască triipostatică, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Creat este universul finit și omul mărginit. Creatul are un început. Necreatul nu are nici început, nici sfârșit. Creatul este prezent, necreatul este atotprezent. Creatul s-a născut și a apărut din voința, puterea și iubirea Necreatului. Necreatul susține în existență și menține în viață creatul văzut și nevăzut. Necreatul este prin excelență nevăzut, necunoscut, ascuns și descoperit doar pentru a putea fi cunoscut parțial de către ființele raționale, îngeri și oameni. Îngerii sunt creați nemuritori și oamenii sunt creați nemuritori, prin sufletul dăruit și insuflat de suflarea lui Dumnezeu. Necreatul este lumină desăvârșită și întru El nu este nici un întuneric (I Ioan 1, 5). Necreatul cuprinde cu desăvârșire creatul întru Sine. Cu alte cuvinte, creatul este în sâmurile Necreatului. Necreatul pătrunde creatul, iar creatul atârnă de Necreat. Necreatul dă impuls creatului. Creatul este în mâna Necreatului. Necreatul învăluie desăvârșit creatul în lumină și iubire și înzestreză creatul cu voință liberă sau libertate. Creatul nu este oriunde este Necreatul; dar Necreatul este oriunde este creatul. Necreatul este Creator, iar creatul este creatură. Creatul este nedezipit de Necreat, dar Necreatul nu se identifică cu creatul, ci se unește cu făpturile create, prin harul Său și prin rațiunea acestora, după voia lor liberă. Necreatul nu forțează creatul, dar creatul tinde neîncetat spre Necreat. Creatul niciodată nu ajunge Necreatul și nu-L atinge în ființa și în esența Sa. Creatul este atins de Necreat prin lucrare și prin energiile divine necreate. Necreatul cunoaște totul despre creat, dar creatul cunoaște extrem de puțin Necreatul, doar în măsura în care Necreatul i Se descoperă creatului. Necreatul este atotputernic, iar creatul este puternic doar în măsura în care îl înzestreză și îi îngăduie Necreatul.

Necreatul este prin excelență nevăzut. „Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată; Fiul cel Unul-Născut, Care este în sânul Tatălui, Acela L-a făcut cunoscut” (Ioan 1, 18). Creatul este neîncetat văzut de Necreat; dar creatul la rândul lui este parte văzut și parte nevăzut, în sensul lumii văzute și al lumii nevăzute. Văzutul este lumea oamenilor. Nevăzutul este lumea îngerilor. Lumea

nevăzută a îngerilor se vede pe ea însăși și vede și lumea noastră văzută. Dar lumea noastră văzută, a oamenilor, arareori vede și privește în lumea nevăzută, a îngerilor și puterilor cerești; doar în măsura în care Necreatul și Nevăzutul îngăduie și voiește aceasta, prin Revelația dumnezeiască, care este centrată pe Teofanii, Epifanii și anghelofanii. Văzutul este totdeauna văzut și surprins sub smochin de către Nevăzut (Ioan 1, 48-51). Văzutul are ochii și privirea îndreptată spre Nevăzut, precum ucenicii Mântuitorului pe Muntele Măslinilor, la Înălțarea Domnului (Faptele Apostolilor 1, 10-11). Nevăzutul privește spre văzut de sus în jos, dar în acelaș timp Nevăzutul atrage văzutul pe trepte tot mai înalte și pe scara cerului spre lumea nevăzută. Neîncetat cad solzii de pe ochii văzutului prin punerea mâinilor de către Nevăzut, precum s-a întâmplat cu sfântul Apostol Pavel la botezul din Damasc (Faptele Apostolilor 9, 17-18). Nevăzutul vindecă și deschide ochii văzutului, orbi din naștere, ungându-l cu tină și trimițându-l să se spele la izvorul Siloamului (Ioan 9, 6-7). Nevăzutul este Lumina lumii pentru văzut (Ioan 8, 12; 9, 5).

Astfel, Nevăzutul este ascuns și rămâne ascuns, descoperindu-Se și dezvoltându-Se arareori. Ascunsul este tainicul, descoperitul este evidentul. Ascuns este întunericul dumnezeiesc supraluminos, după sfântul Grigorie de Nyssa. Descoperitul este ceea ce era cândva ascuns și dintr-odată devine dezvoltat. Sunt mai multe trepte ale Ascunsului după cum sunt mai multe nivele ale descoperitului. Ascunsul se descoperă prin lumină care împrăștie și risipește întunericul de la cel căruia i se descoperă. Ascunsul luminează în întuneric și întunericul nu îl cuprinde (cf. Ioan 1, 5). Ascunsul „luminează pe tot omul care vine în lume. În lume era și lumea prin El s-a făcut, dar lumea nu l-a cunoscut.” (Ioan 1, 9-10). Ascunsul este fața strălucitoare a lui Moise, acoperită de vălul profetului și legiuitorului, iar descoperitul este darea la o parte sau ridicarea acestui văl (cf. II Corinteni 3, 13-16; Exod 34, 33-34). Ascunsul cheamă la Sine și atrage descoperitul pe muntele descoperirilor lui Dumnezeu, care cu toate descoperirile pe care le împărtășește, rămâne veșnic ascuns și necunoscut în ființa Sa. Cuvântul lui Dumnezeu ne este descoperit, dar în acelaș timp ne rămâne ascuns. Descoperitul este arătatul, iar Ascunsul este nearătatul. Ascunsul este veșnic, iar descoperitul este veșnicul care se descoperă în vremelnicie, prin Revelație. Creatul se închină Necreatului; văzutul se închină Nevăzutului, iar descoperitul se închină Ascunsului.

3. Arătat și Nearătat, grăit și Negrăit: Nearătată este Ființa divină, atât pentru îngeri cât și pentru oameni, atât în viața aceasta cât și în veșnicie. Arătat este Harul lui Dumnezeu cel necreat, care izvorăște din Ființa divină și care s-a manifestat și se arată prin lucrările Ființei divine triipostatice: Creația lumii și a omului, Revelația divină, Providența dumnezeiască, Răscumpărarea și Mântuirea; sfințirea, desăvârșirea și îndumnezeirea omului și a creației,

Judecata de Apoi și evaluarea creaturilor, pentru veșnicie. „Căci Harul mântuitor al lui Dumnezeu S-a arătat tuturor oamenilor...” (Tit 2, 11). Ceea ce este Nearătat, este și Negrăit. Negrăitul este Ființa divină triipostatică, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Negrăitul este și slava Dumnezeirii, chiar dacă S-a arătat adevseori și S-a descoperit și Se manifestă prin evenimentele Revelației: Curcubeul legământului, Teofania de la Mamvri, scara cerului, rugul aprins, vedenia serafimilor, carul heruvimilor, revelația „Celui Vechi de zile”, Întruparea, Epifania de la Iordan, Schimbarea la Față, Învierea Domnului, Înălțarea și Șederea de-a dreapta Tatălui, Cincizecimea, drumul Damascului, revelația din insula Patmos. Grăitul poate vorbi și scrie doar despre ceea ce s-a arătat și descoperit, și despre aceasta numai „în parte”: „Acum cunosc în parte, dar atunci voi cunoaște pe deplin.” (I Corinteni 13, 12). Ceea ce este Nearătat, rămâne veșnic și Negrăit. După cum arătatul cuprinde numai ceea ce a binevoit Nearătatul să ni se descopere, tot așa și grăitul cuprinde numai ceea ce a binevoit Negrăitul să ne vorbească: la Creație, la stejarul Mamvri și în celelalte evenimente și trepte ale Revelației, pe muntele Sinai, la Botezul Domnului, la Schimbarea la Față, la Învierea și Înălțarea Domnului, pe Drumul Damascului sau în insula Patmos. Dar și grăitul, nelimitat în Revelație, își are limitele lui în Teologie sau în teologhisire: „Ceea ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit și la inima omului nu s-au suit, pe acestea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El.” (I Corinteni 2, 9). Sfântul Apostol Pavel ne spune că, fiind răpit la al treilea cer, „a fost răpit în rai și a auzit cuvinte de nespus, pe care nu se cuvine omului să le grăiască” (II Corinteni 12, 2-4), mărturisind prin aceasta și trasând hotarul apostolic și teologic, dintre Negrăit și grăit, dintre Neauzit și auzit.

Revelația este expresia și manifestarea Negrăitului prin grăit; iar ceea ce s-a grăit prin Revelație de către Negrăit, trebuie să fie grăit mai departe, în lume, prin Biserică, „până la marginile pământului” (Faptele Apostolilor 1, 8), prin propovăduire, Teologie și teologhisire. Nearătatul și Negrăitul și Necreatul și Nevăzutul, se revarsă prin Revelație în potirele arătatului, grăitului și văzutului, pentru mântuirea, sfințirea și îndumnezeirea creatului: îngeri, lume și oameni, prin Hristos în Duhul Sfânt. Totdeauna grăitul își descălță încălțămintele sale înaintea rugului aprins al Negrăitului și arătatul își acoperă fața cu un văl înaintea Nearătatului. Creatul, văzutul, descoperitul, grăitul și arătatul își aștern hainele pe cale înaintea Necreatului, Nevăzutului, Ascunsului, Nearătatului și Negrăitului Dumnezeu, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt.

Grăitul este totdeauna gângav, ca și Moise (Exod 4, 10), în fața Negrăitului; dar, „Arătatul-S-a Mântuitorul, Darul și Adevărul în repejunile Iordanului...” – Revelației și descoperirii dumnezeiești a Sfintei Scripturi și a Sfintei Tradiții. „Dumnezeu este Domnul și S-a arătat nouă, bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului.” (Psalmul 117, 27).

4. Eternitate și nemurire: Eternitatea sau veșnicia, ca însușire a lui Dumnezeu în raport cu timpul este izvorul nemuririi făpturilor spirituale și sufletelor raționale. Nemurirea izvorăște din eternitate, după cum raza izvorăște din soare. Nemurirea este darul eternității și eternitatea este rădăcina nemuririi. Eternitatea este precum cerul nesfârșit și albastru, iar nemurirea este precum curcubeul care strălucește și se arată pe cer. Nemurirea este setea de viață fără de sfârșit, iar eternitatea este maica nemuririi. Eternitatea este râul vieții, iar nemurirea, roadele pomului vieții. Eternitatea este fără limite, început sau sfârșit, iar nemurirea este fără capăt după începutul făpturilor spirituale și raționale. Dumnezeu este etern, dar și nemuritor; omul este trup muritor și suflet nemuritor. Eternitatea și nemurirea se întâlnesc în îngeri și-n om, după moartea trupului acestuia. Sufletele oamenilor sunt stele nemuritoare ale eternității. Eternitatea este spațiul nemuririi și nemurirea este potirul eternității. Nemurirea se închină eternității și eternitatea binecuvintează și dă viață nemuririi. Din cădelnița timpului sau a vremelniciei, nemurirea aprinde și aduce tămâia rugăciunii și iubirii spre înaltul veșniciei și al eternității. Nemurirea este fiica eternității, născută după chipul și asemănarea ei. Eternitatea este albia în care curge râul nemuririi. Nemurirea este brazda din țarina eternității. Nemurirea este floarea eternității. Doar în ceea ce-L privește pe Dumnezeu nemurirea se identifică cu eternitatea; pe când, în ceea ce privește făpturile create, nemurirea acestora merge în paralel cu eternitatea. Nemurirea izvorăște din sânul eternității și tot nemurirea adună făpturile raționale în „sânul lui Avraam” al eternității.

Învierea lui Hristos așează pe veci nemurirea în ușile împărătești ale catapetesmei Eternității. (Hățăgel, 21 aprilie 2018).

5. Clipă și eternitate: Clipa este particula elementară a eternității. Dacă eternitatea poate fi asemănată cu norul, clipa este stropul de ploaie, care se desprinde din nor și cade pe pământ. Eternitatea este râul vieții fără de început și fără de sfârșit, iar clipele sunt valuri ale harului Duhului Sfânt ale acestui râu al vieții. Eternitatea este pomul vieții, iar clipa este o frunză din ramurile pomului vieții. Eternitatea este revelația scripturistică de dinainte de Facere și de după Apocalipsă, iar clipa este cirta sau iota din Legea eternității, care nu va fi trecută cu vederea (Matei 5, 18; Luca 16, 17). Eternitatea este soarele supraluminos, iar clipa este o rază a acestui soare, care desprinzându-se din el, ne atinge creștetul și lumina ochilor. Clipa ne este dar. Viața ne este alcătuită dintr-o mulțime de pachete ale timpului, pline de clipele eternității. Fiecare clipă se cuvine a fi primită, trăită, umplută cu sens și rost, și aprinsă prin rugăciune. Rugăciunea ortodoxă isihastă „Doamne Iisuse...” umple în cea mai mare măsură, încălzește, aprinde și înflăcărează potirul de aur nestemat al fiecărei clipe din viața noastră pământească și creștinească. Fiecare clipă are

valoarea ei infinită, de aceea omul, creștinul, clericul sau monahul se cuvine să-și conecteze, să-și lege și să-și atârne fiecare clipă din viața lui prin credință, nădejde și dragoste, smerenie, pocăință și plâns, de eternitatea dumnezeiască, pentru că în cele din urmă, eternitatea lui Dumnezeu, va chema la judecată și va judeca clipele vieții noastre, despărțindu-le precum desparte păstorul oile de capre. Clipele sunt filele de nisip de pe întinsul eternității. Clipele sunt stropii de rouă de pe creștetul firelor de iarbă din țarina vieții noastre în care strălucesc razele harului lui Hristos – „Soarele Dreptății”. Clipele sunt mărgăritarele înșirate pe firul nevăzut al eternității. Fiecare clipă se cuvine a fi trăită existențial, conștientizată mental și încununată spiritual, la maximum de intensitate în lumina conștiinței Atotprezenței lui Dumnezeu, a contemporaneității noastre cu Hristos și a conștiinței celui dintâi dintre păcătoși.

Clipele umblării lui Enoh cu Dumnezeu, vreme de două sute de ani vor fi fost minunate. Ceasul Teofaniei de la stejarul Mamvri, va fi fost sublim pentru Avraam. Clipele lui Moise din Fața rugului aprins și zilele și nopțile petrecute în comuniune cu Dumnezeu pe muntele Sinai vor fi fost unice. Clipele răpirii Sfântului prooroc Ilie la cer trebuie să fi fost arzătoare. Clipele trăite de Petru, Iacob și Ioan, la Schimbarea la Față de pe Tabor vor fi fost fără de asemănare. Clipa descoperirii lui Hristos Cel Înviat de la Cina din Emaus va fi fost atotluminoasă. Clipele revelației din Sinedriu, descoperite Sfântului arhidiacon Ștefan, vor fi fost înălțătoare. Clipele revelației de pe drumul Damascului vor fi fost cutremurătoare, iar ceasul revelației Sfântului Ioan Evanghelistul din insula Patmos, va fi inaugurat și încununat Duminica Apocalipsei.